

پیشگفتار

از زمانی که طرح کتاب حاضر درباره نمونه‌گیری در تحقیق ریخته شد تا این زمان که اصل کتاب با عنوان مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری در تحقیق در اختیار خواننده قرار می‌گیرد، چندین سال می‌گذرد. طی این سالها، نمونه‌گیری در چند اثر به طور مستقل در متون نظری نمونه‌گیری، یا وابسته به روش‌شناسی تحقیق - به عنوان فصل یا فصلهایی از متون روش تحقیق - مطرح شده است. علی‌رغم این، هنوز هم جای کتابی که به نسبت در حد متوسط باشد، خالی است؛ کتابی که در آن ضمن توجه کردن به مبانی نظری، نمونه‌گیری در متن تحقیق قرار گرفته و به منزله یک ابزار روش‌شناسی بررسی شده باشد. این کتاب در واقع به منظور رفع چنین کمبودی طرح‌ریزی و نوشته شده است.

کتاب حاضر، سازمان ساده‌ای دارد؛ پس از «ملاحظات مقدماتی» در فصل ۱، مطالب حول دو محور اساسی و در دو بخش مختلف تنظیم شده است: محور اصلی بخش ۱ «دقت احتمالی» است که موضوع آن اشتباهات تصادفی در نمونه‌گیری است و محور اصلی در بخش ۲ «تورش» یا اریبی است که موضوع آن اشتباهات غیرتصادفی در تحقیق، بخصوص در نمونه‌گیری است. در آخر کتاب هم دو «پیوست» ضمیمه شده است: در پیوست اول جداول و چارتهای لازم آورده شده است؛ پیوست دوم هم شامل یک «واژه‌نامه» است که در آن اصطلاحات مورد استفاده در متن، به دو صورت انگلیسی به فارسی و فارسی به انگلیسی تنظیم شده است.

مخاطب اصلی این کتاب محقق دانشگاهی است. بنابراین، از این کتاب می‌توان در دوره‌های کارشناسی ارشد - که در آنها در کنار اهداف دیگر، به تربیت محقق نیز توجه می‌شود - همراه با متون روش‌شناختی دیگر راجع به «اندازه‌گیری» و

«تحلیل» سود جست. همچنین، از فصل ۱ آن می‌توان برای آشنا کردن دانشجویان دوره کارشناسی با مبانی نمونه‌گیری استفاده کرد. در بعضی از گرایشها در دوره‌های کارشناسی که تأکیدات روش‌شناختی در آنها قوی است، نظیر پژوهشگری اجتماعی در جامعه‌شناسی، اضافه بر فصل ۱، فصل ۲ و همچنین قسمتهایی از فصل ۳ را هم می‌توان تدریس کرد.

همانطور که اشاره شد، این کتاب متنی ریاضی دربارهٔ نظریهٔ نمونه‌گیری نیست. از این رو، تأکیدات ریاضی در آن محدود است؛ با این حال، در بعضی از جاهای کتاب ناچار شده‌ایم معانی موردنظر را با استفاده از ریاضیات اثبات کنیم. این موارد البته معدود است. در این موارد هم استدلال ریاضی در داخل کادر قرار داده شده است تا خواننده ناآشنا به ریاضیات - بی‌آنکه لطمهٔ اساسی به اصل بحث وارد شود - بتواند از آنها درگذرد.

این کتاب درآمدی بر نمونه‌گیری در تحقیق است. بنابراین، جا دارد که تکمیل شود و به طرح اولیهٔ آن - نمونه‌گیری در تحقیق - نزدیکتر شود. از این رو، امید است که در صورت فراهم شدن فرصت، مباحثی به آن بیفزاییم. بنابراین، از محققان دانشمند، دانشجویان نکته‌سنج و خوانندگان گرانقدر، استدعا می‌شود با تذکر لغزشها و کاستیهای کتاب‌نویسنده را در این امر خطیر یاری کنند.

حسن سرایی